YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
15 päivänä lokakuuta 1987 *

Asiassa 222/86,

jonka Tribunal de grande instance de Lille (kahdeksas rikosasioiden jaosto) on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Union nationale des entraîneurs et cadres techniques professionnels du football (Unectef), ammattiyhdistys, Pariisi,

vastaan

Georges Heylens, jalkapallovalmentaja, kotipaikka La Madeleine (Ranska),

Jacques Dewailly, société anonyme d'économie mixte "Lille Olympic Sporting Clubin" pääjohtaja, kotipaikka Villeneuve-d'Ascq (Ranska),

Jacques Amyot, saman yhtiön johtaja, kotipaikka Templemars (Ranska),

Roger Deschodt, saman yhtiön johtaja, kotipaikka Faches-Thumesnil (Ranska),

ennakkoratkaisun ETY:n perustamissopimuksen 48 artiklan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti Mackenzie Stuart, jaostojen puheenjohtajat G. Bosco, O. Due, J. C. Moitinho de Almeida ja G. C. Rodríguez Iglesias sekä tuomarit T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot, C. Kakouris, R. Joliet, T. F. O'Higgins ja F. Schockweiler,

julkisasiamies: G. F. Mancini,
kirjaaja: apulaiskirjaaja J. A. Pompe,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet:

- pääasian kantaja Union nationale des entraîneurs et cadres techniques professionnels du football, jäljempänä 'Unectef', asiamiehenään kirjallisessa ja suullisessa käsittelyssä asianajaja J.-J. Bertrand,

- pääasian vastaajat Georges Heylens, Jacques Dewailly, Jacques Amyot ja Roger Deschodt, asiamiehenään kirjallisessa ja suullisessa käsittelyssä asianajaja G. Doussot,

- Ranskan tasavallan hallitus, asiamiehenään kirjallisessa käsittelyssä G. Guillaume,

- Tanskan kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään kirjallisessa käsittelyssä L. Mikaelsen ja suullisessa käsittelyssä ulkoasiainministeriön oikeudellinen neuvonantaja Joergen Molde,

- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään kirjallisessa ja suullisessa käsittelyssä J. Griesmar,

ottaen huomioon 31.3.1987 pidetyn suullisen käsittelyn jälkeen täydennetyn suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 18.6.1987 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunal de grande instance de Lille on 4.7.1986 antamallaan ja yhteisöjen tuomioistuimeen 18.8.1986 saapuneella päätöksellä esittänyt ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen ETY:n perustamissopimuksen 48 artiklan tulkinnasta.

2 Kysymys on esitetty asiassa, jossa Union nationale des entraîneurs et cadres techniques professionnels du football on nostanut asianomistajasyytteen jalkapallovalmentaja Georges Heylensiä ja société anonyme d'économie mixte Lille Olympic Sporting Clubin johtajia Jacques Dewaillya, Jacques Amyot'ta ja Roger Deschodt'ta vastaan, ensin mainittua tekijänä ja viimeksi mainittuja osallisina Ranskan kuntoilu- ja urheilutoiminnan järjestämisestä ja edistämisestä 16.7.1984 annetun lain nro 84-610 (*Journal officiel de la République francaise* 17.7.1984) ja ammattinimikkeen väärinkäyttöä koskevan Ranskan rikoslain 259 pykälän rikkomiseen.

3 Oikeudenkäyntiasiakirjoista ilmenee, että voidakseen harjoittaa jalkapallovalmentajan ammattia Ranskassa henkilöllä on oltava ranskalainen jalkapallovalmentajan tutkintotodistus tai ulkomainen tutkintotodistus, jonka vastaavuuden toimivaltainen hallituksen jäsen on erityiskomiteaa kuultuaan tunnustanut.

4 Pääasian kohteena olevan asian syytetty Georges Heylens, Belgian kansalainen ja belgialaisen jalkapallovalmentajan tutkintotodistuksen haltija, on tullut Lille Olympic Sporting Clubin palvelukseen seuran ammattilaisjoukkueen jalkapallovalmentajaksi. Tekemällään päätöksellä toimivaltainen hallituksen jäsen on hylännyt belgialaisen tutkintotodistuksen vastaavuuden tunnustamisesta tehdyn hakemuksen; päätöksessä esitetään perusteluna itsessään perustelematon erityiskomitean kielteinen lausunto. Heylensin jatkettua ammattinsa harjoittamista jalkapallovalmentajien ammattiyhdistys on haastanut hänet ja hänet palvelukseensa ottaneen yhtiön johtajat Lillen rikostuomioistuimeen.

5 Tribunal de grande instance de Lille (kahdeksas rikosasioiden jaosto) on ollut epätietoinen ranskalaisen säännöstön yhteensopivuudesta työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevien sääntöjen kanssa ja lykännyt asioiden käsittelyä siihen asti, että yhteisöjen tuomioistuin on ratkaissut seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko vaatimus siitä, että henkilöllä, joka haluaa harjoittaa urheilujoukkueen valmentajan ammattia (16.7.1984 annetun lain 43 pykälä), on oltava ranska-

lainen tutkintotodistus tai ulkomainen tutkintotodistus, jonka vastaavuuden komitea on tunnustanut perustelemattomalla lausunnolla, johon ei voida hakea muutosta, mainittua ammattia koskevan direktiivin puuttuessa ETY:n perustamissopimuksen 48–51 artiklassa määritelty este työntekijöiden vapaalle liikkuvuudelle?"

6 Pääasiaa koskevia tosiseikkoja, menettelyn kulkua sekä yhteisöjen tuomioistuimelle ETY:n tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 20 artiklan nojalla esitettyjä kirjallisia huomautuksia koskevat tarkemmat tiedot ilmenevät suullista käsittelyä varten laaditusta kertomuksesta. Oikeudenkäyntiasiakirjojen näitä osia käsitellään jäljempänä vain, mikäli se on tarpeen yhteisöjen tuomioistuimen perustelujen selvittämiseksi.

7 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa selvittää, edellyttääkö perustamissopimuksen 48 artiklassa vahvistettu työntekijöiden vapaan liikkuvuuden periaate silloin, kun jossakin jäsenvaltiossa tiettyyn ammattiin pääsyn edellytyksenä on kansallinen tutkintotodistus tai vastaavaksi tunnustettu ulkomainen tutkintotodistus, sitä, että päätökseen, jossa kieltäydytään tunnustamasta vastaavaksi tutkintotodistusta, jonka toisen jäsenvaltion kansalainen on saanut tuossa jäsenvaltiossa, on voitava hakea muutosta oikeusteitse ja sen on oltava perusteltu.

8 Tähän kysymykseen vastattaessa on muistettava, että perustamissopimuksen 48 artiklassa toteutetaan työntekijöiden osalta perustamissopimuksen 3 artiklan c alakohdassa vahvistettu perusperiaate, jonka mukaan 2 artiklassa ilmaistujen tavoitteiden mukaisesti yhteisön päämäärään sisältyy henkilöiden ja palvelujen vapaata liikkuvuutta rajoittavien esteiden poistaminen jäsenvaltioiden väliltä (ks. asiassa 118/75, Watson, 7.7.1976 annettu tuomio, Kok. 1976, s. 1185).

9 Perustamissopimuksen 7 artiklassa ilmaistun kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltävän yleisen periaatteen mukaisesti 48 artiklalla pyritään poistamaan jäsenvaltioiden lainsäädännöstä säännökset, joilla työhönottamisen, palkkauksen ja muiden työehtojen osalta kohdellaan toisen jäsenvaltion kansalaisia ankarammin kuin samassa tilanteessa olevia oman maan kansalaisia tai asetetaan toisen jäsenvaltion kansalaiset oikeudellisesti tai tosiasiallisesti huonompaan asemaan kuin samassa tilanteessa olevat oman maan kansalaiset (ks. asiassa 175/78, Saunders, 28.3.1979 annettu tuomio, Kok. 1979, s. 1129).

10 Kun tiettyyn ammattiin pääsyn edellytyksiä ei ole yhdenmukaistettu, jäsenvaltioilla on oikeus määrätä ammatin harjoittamiseen edellytettävistä tiedoista ja taidoista ja vaatia mainitut tiedot ja taidot osoittavan tutkintotodistuksen esittämistä.

11 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on 28.6.1977 antamassaan tuomiossa (asia 11/77, Richard Hugh Patrick, Kok. 1977, s. 1199) todennut, eri jäsenvaltioissa sovellettava, sinänsä hyväksyttävä vaatimus siitä, että henkilöllä on oltava tutkintotodistus, jotta hän voisi harjoittaa tiettyjä ammatteja, muodostaa esteen sijoittautumisvapauden tosiasialliselle harjoittamiselle; tämän esteen poistamista on edistettävä tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroista tunnustamista koskevilla direktiiveillä. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on samassa tuomiossa todennut, se, että tällaisia direktiivejä ei vielä ole annettu, ei oikeuta jäsenvaltiota kieltämään yhteisön oikeuden soveltamisalaan kuuluvilta henkilöiltä tämän vapauden tosiasiallista käyttöä silloin, kun mainitun vapauden turvaaminen on kyseisessä jäsenvaltiossa mahdollista erityisesti siksi, että sen lait ja asetukset mahdollistavat ulkomaisten tutkintotodistusten tunnustamisen.

12 Koska työntekijöiden vapaa liikkuvuus on yksi perustamissopimuksen perustavoitteista, velvollisuus varmistaa vapaa liikkuvuus olemassa olevien kansallisten lakien ja asetusten perusteella johtuu, kuten yhteisöjen tuomioistuin on 28.4.1977 antamassaan tuomiossa (asia 71/76, Thieffry, Kok. 1977, s. 765) todennut, perustamissopimuksen 5 artiklasta, jonka sanamuodon mukaan jäsenvaltiot ovat velvollisia toteuttamaan kaikki yleis- ja erityistoimenpiteet, jotka ovat aiheellisia perustamissopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämisen varmistamiseksi, sekä pidättymään kaikista toimenpiteistä, jotka ovat omiaan vaarantamaan sopimuksen tavoitteiden saavuttamisen.

13 Koska kansallisten viranomaisten on sovitettava yhteen edellytykset tietyn ammatin harjoittamiseen vaadituista taidoista ja vaatimukset työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta, niiden on voitava vastaavuuden tunnustamismenettelyn avulla objektiivisesti varmistua siitä, että ulkomainen tutkintotodistus osoittaa haltijallaan olevan täysin samanlaiset tai ainakin vastaavat tiedot ja taidot kuin mitä kansallinen tutkintotodistus osoittaa. Ulkomaisen tutkintotodistuksen vastaavuuden arvioiminen on tehtävä ottamalla huomioon yksinomaan se tieto- ja taitotaso, joka tutkintotodistuksen haltijalla voidaan hänen ilmoituksensa mukaan suorittamiensa opintojen ja käytännöllisen koulutuksen luonne ja kesto huomioon ottaen olettaa olevan.

14 Koska työhönpääsyn vapaus on perustamissopimuksessa jokaiselle yhteisön työntekijälle henkilökohtaisesti myönnetty perusoikeus, se, että kaikki sellaiset kansallisten viranomaisten päätökset, joilla estetään tämän oikeuden käyttäminen, voidaan saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi, on olennaisen tärkeää, jotta yksityiselle taattaisiin hänen oikeutensa todellinen suoja. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on 15.5.1986 antamassaan tuomiossa (asia 222/84, Johnston, Kok. 1986, s. 1651, 1663) todennut, tämä vaatimus on yhteisön oikeuden yleinen periaate, joka pohjautuu jäsenvaltioiden yhteiseen valtiosääntöperinteeseen ja joka on ilmaistu Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 ja 13 artiklassa.

15 Tehokas tuomioistuinvalvonta, jonka on voitava ulottua riidanalaisen päätöksen perusteluiden lainmukaisuuden tutkimiseen, edellyttää yleisesti sitä, että asiaa käsittelevä tuomioistuin voi vaatia toimivaltaista viranomaista ilmoittamaan tekemänsä päätöksen perustelut. Kun kyse on kuitenkin erityisesti perustamissopimuksessa yhteisön työntekijöille myönnetystä perusoikeudesta, kuten tässä tapauksessa, on myös työntekijöiden voitava puolustaa tätä oikeutta parhaissa mahdollisissa olosuhteissa ja voitava asiaan vaikuttavista seikoista tietoisina harkita, onko heidän etujensa mukaista saattaa asia tuomioistuimen käsiteltäväksi. Tästä seuraa, että mainitussa tilanteessa kyseisellä toimivaltaisella kansallisella viranomaisella on velvollisuus ilmoittaa heille tekemänsä kielteisen päätöksen perustelut joko itse päätöksessä tai myöhemmin erikseen tätä pyydettäessä.

16 Nämä yhteisön oikeuden vaatimukset, eli tuomioistuintien olemassaolo ja perustelupakko, eivät kuitenkaan koske muita kuin lopullisia vastaavuuden tunnustamisen kieltäviä päätöksiä; ne eivät koske lausuntoja tai muita valmistelu- ja tutkintavaiheeseen liittyviä toimenpiteitä.

17 Tämän vuoksi Tribunal de grande instance de Lillen esittämään kysymykseen on vastattava, että silloin, kun jossakin jäsenvaltiossa tiettyyn ammattiin pääsyn edellytyksenä on kansallinen tutkintotodistus tai sitä vastaavaksi tunnustettu ulkomainen tutkintotodistus, perustamissopimuksen 48 artiklassa vahvistettu työntekijöiden vapaan liikkuvuuden periaate edellyttää, että päätökseen, jossa kieltäydytään tunnustamasta vastaavaksi tutkintotodistusta, jonka toisen jäsenvaltion kansalainen on saanut tuossa jäsenvaltiossa, on voitava hakea muutosta oikeusteitse sen selvittämiseksi, onko tämä päätös yhteisön oikeuden kannalta lainmukainen, ja että asianosaisella on mahdollisuus saada tietoonsa päätöksen perustelut.

Oikeudenkäyntikulut

18 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ranskan tasavallan ja Tanskan kuningaskunnan hallituksille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Tribunal de grande instance de Lillen 4.7.1986 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Silloin kun jossakin jäsenvaltiossa tiettyyn ammattiin pääsyn edellytyksenä on kansallinen tai sitä vastaavaksi tunnustettu ulkomainen tutkintotodistus, perustamissopimuksen 48 artiklassa vahvistettu työntekijöiden vapaan liikkuvuuden periaate edellyttää, että päätökseen, jossa kieltäydytään tunnustamasta vastaavaksi tutkintotodistusta, jonka toisen jäsenvaltion kansalainen on saanut tuossa jäsenvaltiossa, on voitava hakea muutosta oikeusteitse sen selvittämiseksi, onko tämä päätös yhteisön oikeuden kannalta lainmukainen, ja että asianosaisella on mahdollisuus saada tietoonsa päätöksen perustelut.

Mackenzie Stuart Bosco Due Moitinho de Almeida Rogríguez Iglesias

Koopmans Everling Bahlmann

Galmot Kakouris Joliet O'Higgins Schockweiler

Julistettiin Luxemburgissa 15 päivänä lokakuuta 1987.

P. Heim
kirjaaja

G. Bosco
presidentin tehtäviä hoitava jaoston puheenjohtaja